

Tisztelt egybegyűltek!

Mélyen tisztelt Nm. és Ft. Schönberger Jenő püspök Úr!

Mint ismeretes Mold Marius helyi vállalkozó ajánlotta fel, hogy szülővárosának elkészítteti Szent Flórián szobrát. Az új alkotás Deák Árpád nagyváradai szobrász bronzból készült műve. Az egykor a város központját díszítő régi szobor, már nem állja ki a klíma viszontagságait, ezért vált szükségessé egy hasonló új szobor elkészítése. Az 1857-ben készült város térképen, a Nagypiac tér közepén egy kút látható és egy négyzet alakú meg nem jelölt épület (?) vagy éppen a már meglévő szobor talapzata.

Az idősebb generáció még jól emlékszik a régi piactéri „cédulaházra”, amelynek úgy látszik mintha a tetején állt volna a Flórián szobor. Az idők folyamán megszokottá vált, beleolvadt a régi városképbe. Gyakran vált csínytevések tárgyává, mert a szőlőskertből hazatérő, néha kaptos ifjak egyike-másika virtuskodásként fogadásból felmászott a cédulaház tetejére, hogy „kezet fogjon” Flóriánnal. A második világháború alatt a csellengő katonák még céltáblának is tekintették. A golyók nyomai és a szoborba fűrődött lövedékek láthatóvá váltak a szobor restaurálása során.

Egy napon váratlanul ismét beszéd tárgya lett a szobor, ugyanis az 1970-ben megkezdett városrendészeti terv szerint a Nagypiac helyére tervezték az új városközpontot, a cédulaházat és vele együtt a Flórián szobrot lebontásra ítélték. Ekkor sikerült a Nagykárolyi Múzeum munkatársainak jobban megfigyelni a különös szimbiózisban lévő „épület-szobor együttest”. A város gazdasági egysége (az I. G. O.) igazgatója parancsára, aki nem igen állt szorosabb kapcsolatban a szentekkel, ki akarták vitetni a szobrot a szeméttelre az épülettörmelékkel együtt. Sok húzavona és értelmetlen vita után a város akkori vezetőségének a jóváhagyásával a szobrot ideiglenesen a kastélykertbe menekítettük és a szökőkút mellett állíttuk fel. Itt állt elárvalva, több mint negyedszázadon keresztül. Ezért állították a fiatalabb városatyák, hogy a szobor a kastélykertbe tartozik és itt is kell a restaurálás után újra felállítani.

Önkéntelenül is felvetődik a kérdés, mit ábrázol a szobor és hogyan kötődik városunkhoz. Az eredeti szobrot homokkőből faragták és természetes nagyságában ábrázol, kissé stilizálva egy római katonát, mégpedig egy centúriót, aki egyik kezében zászlót tart, míg

a másikban egy vödörből vizet önt egy égő házra. A mű alkotójának nevét nem ismerjük, nem képez különösebb művészeti alkotást, de nem is értéktelen.

Az ábrázolt alak Szent Flórián. Napja május 4-én van és tűzvészek elleni patrónusként tisztelték, egyben Alsó-Ausztria védőszentje, aki Kr. u. 240 körül születhetett, a római hadsereg századosa (centúrió) volt. Diocletianus császár (Kr. u. 284–305) alatt a keresztényüldözés idején halt mártírhalált Laureacumnál (ma Loch) 304-ben, mivel nem tagadta meg hitét, malomkövel a nyakában az Enns folyóba ölték. Kultusza, szentté avatása után, gyorsan elterjedt Ausztriában, Tirolban, Bajorországban, Itáliában és Lengyelországban. Kezdetben az árvizek elleni védekezéskor fordultak hozzá és csak a XV. század végén lett a tűz patrónusa, ugyanis azt tartották róla, hogy imájával egyszer egy égő városban eloltotta a tüzet. Ebben a minőségében felváltotta az addigi tűzoltó Szent Lőrincet. Magyarországon és Erdélyben először a középkor végén találkozunk szorványosan tiszteletével, főleg többségében németek lakta vidéken. Igen népszerűvé vált a német telepítéseknél, ma gyakran találkozunk kép vagy szobor alakban ábrázolva. Életnagyságú szobrát általában a köztereken helyezték el. Egy régi néphagyomány szerint halálának évfordulója napján, mint a tűz újjáéledésének szimbólumaként fellobantják a lángot vagy ennek ellentétéként nem gyújtanak tüzet. Ma egyértelműen a tűzoltók patrónusa, de tisztelték a kéményseprők, sőt a fazekasok is.

A nagykárolyi Szent Flórián szobor hasonmását megtaláljuk Németszentpéteren vagy Kaposvárott és Dunaszekcsőn. A piactéri lebontás alatt megoldódott a már említett furcsa „épület-szobor” rejtélye. Egy XIX. században készült városképet ábrázoló festményen a piactéren, egy magas talapzaton álló szobor látható, amely köré az 1880-as években építették a cédulaházat. Az igen masszív és magas oszlop talapzatában egy kőkazettát találtunk benne 1800-1807 között vert rézkrajcárokat és egy feliratos ólomlapot, amely latinul a szobor felavatását 1811-re teszi. A két oldalra írt szöveg a magyarra fordítva így hangzik; egyik oldal: *„Elhelyezett Klobusitzky Ignác a Károlyi grófok összes birtokának tejhatalmú jószágigazgatója, Borsitzky Pál nagykárolyi dominium inspectora, valamint Faulwetter építész által, amíg a szerződés (megállapodás) előbb papíron és rézben megvalósult az 1811-es évben”*; másik oldal: *„Waldstein-Wartemberg grófnő (gróf Károlyi József a fiatalon elhunyt gróf özvegye) nemrég Keglevits gróf felesége és családja (fiai) István, György és Lajos költségén”*.

Az építész Echard Faulwetter, aki a munkálatokat felügyelte 1771 március 5.-én született Nagykárolyban. Waldstein-Wartenberg Erzsébet grófnő (1768-1803); gróf Károlyi István (1797-1865); gróf Károlyi Alajos (1799-1863); gróf Károlyi György (1803-1877).

A Szent Flórián szobor egyike azoknak a városunkban felállított köztéri szobroknak, amely átélte a történelem viharát és szerves részét képezi annak a városképnek, amely Nagykárolynak városi jelleget adott.

Köszönet illeti az új szobor mecénását Mold Marius urat, valamint a Deák Árpád szobrász urat, hogy ismét, bár átalakult formában, díszíti városunkat, ez a műalkotás, amely dísze volt és lesz városunknak.

dr. Németi János

tudományos kutató